

Knin – mala sredina, mnogo potencijala

 p-portal.net/knin-mala-sredina-ali-s-mnogo-potencijala/

Maša Samardžija / P-portal.net

December 31, 2020

Nakon nekoliko kišnih dana, konačno se u prvo sunčano jutro spuštamo prema Kninu koji se s lokalno poznate Bulne strane vidi kao na dlanu. Ovaj grad u kotlini, okružen s devet planina, toga jutra pokazao se u svom najprirodnijem stanju, okupan suncem. Svi koji poznaju Knin, znaju da bi bilo neautentično prikazati ga kišnog.

Grad je toga dana potpuno živnuo, ljudi su, nakon boravka u kućama, provirili na ulice kako bi uhvatili koju zraku sunca i popili kavu iz aparata. Kafići ne rade, ali kako stara izreka kaže: „Bolje da umre selo nego običaji“.

Na glavnom gradskom trgu ispred „robne kuće“ nalazimo se sa **Zdenkom Gugo**. Zdenka je u Knin došla prije dvadeset i jednu godinu, i to iz Osijeka, gdje je živjela i radila za međunarodne organizacije te je preko njih dobila ponudu da dođe raditi u Knin. „Tada o Kninu nisam ništa znala, osim iz ratnih priča. Nisam imala predodžbu gdje dolazim, ali sam se ugodno iznenadila kad sam došla. Od prvog dana bila sam oduševljena i to oduševljenje me još uvijek drži“, govori nam Zdenka ne skrivajući da je u tom oduševljenju veliku ulogu imala blizina obale i mora, priroda i klima. „Jedino što mi malo smeta, a to će mi fetivi Kninjani zamjeriti, jest bura. Na nju se još nisam navikla“, dodaje kroz smijeh Zdenka.

Mladi se vraćaju u Knin

Iako je 1999. godine u Knin došla privremeno raditi, Zdenka je ubrzo upoznala svog sadašnjeg muža i ostala tu živjeti. Ističe kako je njen muž Kninjanin i neizlječivi lokalpatriota i odlazak iz Knina nije dolazio u obzir. „Meni to nije smetalo, zarazio me je tim lokalpatriotizmom i ja sam željela ostati ovdje“, naglašava Zdenka. Trenutno radi za Grad Knin na povlačenju sredstava iz europskih fondova namijenjenih ratom pogođenim područjima. Dugi niz godina radila je u školskoj knjižnici, a istovremeno je provodila brojne projekte za gradske institucije i udruge.

U Kninu joj, kaže, ne fali ništa. „U velikim gradovima gdje ima puno više sadržaja, zbog načina života, malo toga se stigne, a ovdje sve stigneš. To je prednost života u manjim sredinama“, ističe Zdenka. Naglašava kako se i s ljudima dobro uklopila i živi normalan život. „Mi ovdje svi živimo i radimo zajedno, ne gledamo tko je koje nacionalnosti. Barem ja imam takav osjećaj i s takvim ljudima se družim. Knin je pod posebnim povećalom svake godine 5.8. kada ga se pokazuje u pogrešnom svjetlu“, upozorava Zdenka. Također,

naglašava kako život u ovom gradu pruža brojne sadržaje. „Nepošteno je kada se kaže kako u Kninu nema ničega i ništa se ne događa. Ima toliko udruga civilnog društva koje se stvarno trude i obogaćuju život u gradu“, kaže nam Zdenka te dodaje kako su Kninjani tvrdoglavi i teško ih je animirati, ali ističe važnost postojanja sadržaja.

Veliki val iseljavanja pogodio je i Knin prilikom ulaska Hrvatske u Europsku uniju, ali Zdenka kaže kako se čini da se iseljavanje u zadnje vrijeme smanjilo. „Posebno me raduje što se u Knin vraćaju i Knin je odabir za mnoge mlade i talentirane ljude koji su kadri napraviti vidljivu promjenu. Ti mladi su stekli neka iskustva u većim gradovima i imali su brojne prilike, ali odlučili su se vratiti ovdje“, ponosno ističe Zdenka.

I Afrika se može naći u Kninu

A jedna od njih je mlada talentirana **Sara Filipa Delić**. Sara je osnovnu i srednju školu završila u Kninu. Od četrnaeste godine se počela baviti fotografijom. Željela je ići u Afriku i raditi s djecom ratnicima. Zaposlila se tada na benzinskoj pumpi i od prve zarade kupila fotoaparata i zaljubila se u fotografiju. Čak je jedno vrijeme fotografirala za talijanski Vouge, ali je shvatila da modna fotografija nije njen put. Na fakultet odlazi u Zagreb i upisuje Akademiju dramskih umjetnosti, smjer snimanje fotografija i svjetlo. „U Zagreb sam otišla s namjerom da u njemu ostanem živjeti, ali nakon dvije godine znala sam da se moram vratiti u Knin. Svi su mi govorili da to nije pametno jer u Kninu nema posla. Moja obitelj se u međuvremenu odselila, ali mene je nešto vuklo tu“, prisjeća se Sara. Po završetku preddiplomskog studija, nakon treće godine, Sara je ispunila svoj plan i vratila se u Knin.

Zdenka Gugo

„U početku, nakon užurbanog zagrebačkog života, uslijedio je šok jer je tu sve mirno. Počela sam tražiti posao i nisam uspijevala u tome, a onda sam shvatila da sam previše fokusirana na taj aspekt“, ističe Sara. Kaže da je nakon neuspješne potrage za poslom dobro razmislila o tome čime se doista želi baviti i na koji način može pridonijeti zajednici. „Tada su mi na pamet pali tinejdžeri. Shvatila sam da želim napraviti nešto za njih. Otišla sam u srednju školu i prezentirala ideju o organizaciji kluba gdje bi mladi dolazili na besplatno piće, grickalice i druženje“, prisjeća se Sara. Osigurala je prostor i ubrzo se pojavila manja grupa tinejdžera, koja se s vremenom sve više širila. Sara je uglavnom radila s djecom koja dolaze iz problematičnih obitelji i shvatila je da je ovdje njena Afrika i da tu želi doprinijeti koliko može. Nažalost, kriza prouzrokovana koronavirusom je pauzirala planove, ali Sara ističe da od svoje ideje neće odustati.

Sara Filipa Delić

Fotografijom se nije bavila godinu dana po završetku studija. Kaže kako joj je fakultet previše ukalupio ljubav prema fotografiranju. Kada je naučila sva pravila, više se nije mogla opustiti i fotografirati po svom osjećaju. Ipak, nadodaje, došlo je vrijeme da se vrati svom pozivu.

U Kninu joj najviše odgovara mir i način života, ali ističe da za ljude treba dosta strpljenja. „U Zagrebu sam mogla lako naći posao i uspješno raditi i zarađivati, ali tamo ima svega previše i moj dio kolača nije bio potreban. Knin je super područje za ulaganje, ali da bi se nešto zaista pomaklo treba jako puno truda. Da za 1 % nešto pomaknem nabolje, ja bih bila zadovoljna“, zaključuje Sara.

Grad iz bajke u kojem se događa život

Sunčica Cokarić prije dvije godine u Knin se doselila zbog posla. Studirala je hrvatski i talijanski jezik, a u svom gradu nije mogla pronaći posao u struci. Željela je ostati u Hrvatskoj, a jedini uvjet joj je bio da nađe dobar i stabilan i inspirativan posao u kojem će moći učiti i napredovati. Novinarstvo je bila njena velika ljubav. Radila je honorarno na radiju u Splitu, a onda je vidjela natječaj za posao na Hrvatskom radio Kninu. Došla je na audiciju i dobila posao. „Kada sam prvi put došla u Knin, bila sam usredotočena samo na audiciju i nisam doživjela grad. Drugi put kada sam dolazila, vozila sam se cestom iz Drniša i tada sam ga uspjela vidjeti s uzvisine. Sjećam se da sam tada rekla kako je to grad iz bajke“, prisjeća se Sunčica.

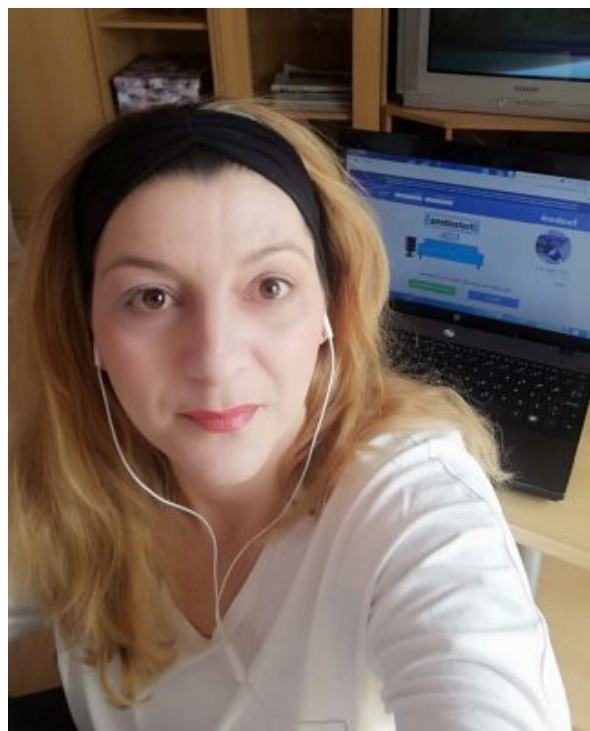

Saborni hram Pokrova Presvete Bogorodice

I sama kaže kako je uvijek imala naklonost prema životu u manjim sredinama, a sebe ne može zamisliti da živi u neboderu, a Dalmatinska zagora ju je uvijek privlačila. Iako sada živi u stambenoj zgradi, želja joj je pronaći neku malu kuću u obližnjim selima.

U Kninu radi posao koji voli i koji zadovoljava sve njene kriterije. Posao je dinamičan, iz dana u dan sve više napreduje i uči, a njena kreativnost dolazi do izražaja. „Ovo je mali grad i lakše se uspostavljaju kontakti. Mogu reći da je moj društveni život ovdje puno dinamičniji nego u Splitu“, dodaje Sunčica.

Kultura je našoj sugovornici jako važna, u Splitu je bila stalni posjetitelj teatra. Iako u Kninu nema kazališta, gostujuće predstave su česte, a ako se zaželi kazališta, može lako otići u Split, Šibenik pa čak i Zagreb. „Knin, također, pruža bogat kulturni život. Oduševila me kultura koja se ovdje generira, a čini mi se da grad sve više sudjeluje u svemu što nastaje. Knin ima bogatu kulturnu i povijesnu baštinu. Shvatila sam koliko je ovaj grad bio povijesno važan, a o tome svjedoče brojna arheološka nalazišta. Imam osjećaj da sve to nije dovoljno valorizirano“, ističe Sunčica.

Sunčica Cokarić

Posebno je ljuti što se Knin najčešće u medijima prikazuje kao grad slučaj. „Svako mjesto se može prikazati kroz tu perspektivu. Ja sam ovdje došla iz Splita i usudila bih se reći da većih socijalnih problema ima dolje. Ovdje se možda svakodnevno ne događaju stvari koje zaslužuju medijsku pažnju na nacionalnoj razini, ali se događa život“, zaključuje Sunčica.

Netaknuta priroda, čist zrak, pogled i – dobro vino

Knin se nalazi na krškom području koje ne obiluje bogatom i plodnom zemljom. Ali i na „škrtoj“ zemlji moguće je uzgojiti neke kulture koje su prilagođene tom podneblju. Iako su okolna sela iz dana u dan sve praznija, sve više mladih odlučuje pokrenuti poljoprivredne zadruge i OPG-ove.

Grad Vrbnik na otoku Krku nadaleko je poznat po vinogradarstvu i proizvodnji vina. A taj krčki Vrbnik dobio je opasnu konkurenciju u kninskom Vrbniku. **Andelka Amanović Milinović** na Vrbniku, mjestu nedaleko od Knina, vodi poljoprivrednu zadrugu „Vrbničko selo“. Obilazimo s Andelkom veliko imanje na kojem se u vinogradu proteže 30.000 čokota.

„Uzgajamo autohtone, ali i strane sorte od kojih proizvodimo eko vino. Osim bijelog i crnog vina, odnedavno smo počeli proizvoditi i pjenušac od sorte babiće što je prilično neuobičajeno“, pojašnjava nam Andelka. Osim vinograda, na imanju je posađeno 3000 sadnica badema, iliti, kako se ovdje kaže, bajama. Na proljeće bi bademi trebali prvi put cvjetati i dati plod. Za svoju zadrugu povukli su brojne europske projekte, osigurali strojeve i sustav navodnjavanja.

Ovog ljeta opremili su i svoju vinariju u kojoj proizvode vino naziva Burnum. Vino je dobilo ime po nekadašnjem rimskom logoru smještenom na području današnjeg sela Ivoševci. Na tom mjestu i danas su vidljivi ostaci lukova koji su pripadali zgradi vojnog zapovjedništva, a u blizini je i dobro sačuvan rimski amfiteatar. Upravo ostaci tih lukova

nalaze se i na vinskim naljepnicama
vinarije Burnum.

Anđelka Amanović Milinović

Vino Burnum

Bademi poljoprivredne zadruge Vrbničko selo

Anđelka nas vodi imanjem i pojašnjava nam kako se i kada što sadilo i koliko je truda i energije uloženo. Imanje je uistinu veliko i impresivno. Njoj, kao ženi, u ovom podneblju je posebno teško. „Ovo je i dalje izrazito patrijarhalan kraj. Ljudi ne vjeruju da ja kao žena mogu saditi bajame, da mogu fizički raditi i biti uspješna u vođenju zadruge i vinarije“, ističe Anđelka, ali takve reakcije je nisu demotivirale.

Vinogardi poljoprivredne zadruge Vrbničko selo

Nakon obilaska imanja odlazimo u novoizgrađenu vinariju u kojoj se nalaze bačve s vinom, a pri kraju je i izgradnja kušaonice vina u sklopu vinarije. Ovo mjesto ima sve predispozicije da postane turistički posjećeno i predstavlja simbol onog najboljeg što nudi

ovaj kraj. Netaknuta priroda, čist zrak, pogled na planine i dobro vino.

Vinarija Burnum

Vinarija Burnum

Život kakav živi Anđelka nije lagan i traži brojna odricanja, ali ipak ne može zamisliti da živi u velikom gradu. Njene dvije kćeri idu u školu u Knin i ni sama nije sigurna je li bolje za njih da odu ili da ostanu ovdje. Ona je tu rođena i tu je, kako kaže, svoj na svome.

„Kada otputujem u neki veliki grad, pri povratku u Knin ja shvatim koliko sam zapravo sretna. Iako imam puno posla, ja sebi mogu organizirati dan kako želim. Imamo kuću u Kninu i sve što ulažem, ulažem u svoje. Imam i svoju bašću i znam što jedem, a to je danas veliko bogatstvo“, ističe Anđelka.

U Kninu, kaže, nema međunacionalne netrpeljivosti. Znaju se tenzije osjetiti samo na dan proslave Oluje, ali to je ne dira previše. Ona živi u svom gradu i tu se osjeća dobro.

Crkva Svetog Ante

Spuštamo se s Vrbnika nazad u Knin, pred nama se ukazuje tvrđava i grad ispod nje. Gledamo prizor koji je i Sunčicu oduševio kada se doseljavala u ovaj grad. Knin doista izgleda bajkovito iz te perspektive, ali život u njemu nije bajkovit, kao što, uostalom, nije nigdje. Ipak, tu žive ljudi koji svakodnevno pridonose razvoju grada i njegovom boljitku. Brojne udruge civilnog društva svojim aktivnostima obogaćuju život grada. Svakako treba spomenuti i nadaleko poznat kafić A3 koji je ugostio brojne izvođače alternativne muzike iz Hrvatske, ali i iz cijele regije pa su mladi Kninjani u svom gradu mogli slušati svoje muzičke idole. Knin je uvijek bio pretežno rokerski grad, a takav je danas. Turistička zajednica grada Knina organizira i brojne koncerte popularne muzike, gostujuće predstave i mnoga druga događanja. Prirodne ljepote Knina i okolice sve više privlače istinske zaljubljenike u prirodu. Puno toga još treba napraviti za ovaj grad i ljude u njemu. Brojni potencijali još nisu iskorišteni. Građani ne očekuju pomoć izvana, sami su uzeli stvar u svoje ruke i rade za svoje bolje sutra. Ne opterećuje ih previše način na koji ih percipira šira javnost.

Krka

Za Knin se danas može reći da je multikulturalan grad. Zbog ratnih okolnosti brojni stanovnici su morali napustiti ovaj grad, i Hrvati i Srbi. Neki su se vratili, a neki su svoje mjesto pod suncem pronašli negdje drugo. U međuvremenu su se u Knin, doselili ljudi iz Bosne i Hercegovine, Vojvodine, kao i iz svih krajeva Hrvatske. Svi oni su pronašli neki zajednički suživot i Knin je sada njihov grad, grad svih njih. Ipak, kako to obično biva u ovom, još uvijek patrijarhalnom društvu, žene su te koje najviše doprinose gradu, a u to mo se uvjerali i iz razgovora s našim sugovornicama.

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

Donirajte za stipendiranje učenika i studenata slabijeg imovinskog stanja!

DONIRAJ